

Olaylar Ve Görüşler

Son Yazısı / Tüm Yazıları

İnsan: Geleceği Olan Tek Varlık - Prof. Dr. Afşar TİMUÇİN

Twitter Takip et: @cumhuriyetzzt Facebook'ta paylaş WhatsApp E-posta

04 Ağustos 2020 Salı

İnsan türü hem üç boyutlu zamanda hem üç boyutlu uzamda yaşar. Zaman ve uzam algısı bir bütündür, bir gerçekliğin iki yüzüdür. Zaman boyutunda insanın bir şimdisi, bir geçmişi ve bir geleceği vardır. İnsan aynı zamanda uzamdadır.

O somut varlığıyla buradayken bilinciyle başka yerde olabilir. İnsan zamanda ve uzamdadır, o hem zamandır hem uzamdır: bilinçli her varlık uzam-zaman derinliğinde etkindir. Zaman algısı öncelikli olsa da, "ben" kendini önce zaman olarak algılasa da uzam algısıyla zaman algısı bir bütündür: zaman uzamın koşulu değildir. Bilinç ne ölçüde yetkinse zaman-uzam o ölçüde belirgindir.

Gündelik bilinçte ya da yetersiz bilinçte her ikisinin üç boyutu da bulanıktır.

TARİH NE İŞE YARAR?

Yetkin bilinç zamana ve uzama tam olarak yerleşmiştir. İnsan bu ikili üç boyutlulukta kendini ve dünyayı anlar tanır ve yorumlar. Bu yüzden yetkin insan basit bir gözlemciden daha çok bir şeydir: kurucudur hatta yaratıcıdır.

Bilinç yetkinliği ölçüsünde geçmişi kavrama ve geleceği kurma gücü taşır. Yetkin bilinç zamana ve uzama kolayca uyarlanır, geçmiş kadar gelecekle de ilgilidir. **Bilincin geçmişe ve geleceğe yönelimi basit duygusalıklar düzeyini aşar.**

Geçmişi anlamak da geleceği tasarlamak da usun ayırıştırıcı ve bileştirici gücünü gerektirir. Bu gücü bize sağlayan özellikle bilim felsefe ve sanattır.

İnsan daha çok geçmişe eğilimlidir. Bu eğilim yetersiz bilinçte artar ve duygusallıkla sarılır: bu yüzden yetersiz bilinç doğrudan çok yanlıya yatkındır. İnsan o durumda kolayca anılara bağlanır. Anılar bilincin en değişken en yanıltıcı öğeleridir, işleri güçleri bizi aldatmaktadır.

Sağlıklı bilinç geçmişe takılıp kalmaz: o her zaman her yerde gereklinin izini sürer, özel olarak geleceğe bağlanır, olması gerekeni kollar. Sağlıklı bilincin geçmişe yönelişi daha çok güçlü bir geleceğe adanmışlık adınadır. Geçmiş bir çöplük değildir. **Yaşanmış deney önemlidir.** Geçmişte geleceği kurmaya yarayacak veriler vardır. Amaç geçmişte yitip gitmek değil geçmişin deneyimlerini yeni bir bakışla gelecek için işe yaratmaktır:

Tarih bu işe yarar.

AYDININ ÖZELLİĞİ

Bilinçli kişinin işi dünden çok yarınladır. Dün bitmiştir, dün için duygulanmak boşunadır. Geçmişte kalmış bazı şeyler için dizimizi dövsek ne çıkar! Bilinçli insanın işi daha çok olasıyadır. O olabilecek olanın gerçekleşebilir olanın peşindedir. Yarınları kurmaya yarayacak güç bütün bir yaşanmışı kucaklayan belleğin katmanlarında içkindir. Gelişmekle işi olmayanlar geçmişe takılırlar.

Özellikle geçmişin abartılmış pırıltılarıdır onları çeken. Gelecek kaygısı olmayan bilinç geçmişle oyalanır: hükümdarlar zaferler onurlar tantanalar çok önemlidir. Geçmiş bize sağlam veriler yanında boş düşlere dalma olanağı da verir. Yaşanmışın arasından doğruları süzmek, bir çağı bir dönemi bir olayı temel özellikleriyle kavramaya çalışmak, bunun için belgeler ve daha başka dayanaklar aramak ileriye dönük bilinçlerin işidir. Bir hükümdarın iç dünyasına kadar her şeyini bilmekse geçmiş tutkununun çocuksu kaygısıdır.

Aydının en önemli özelliği onun kendisini insanla ilgili her şeyden, toplumun olduğu kadar **insanlığın geleceğinden sorumlu duymasdır.** Bu sorumluluğu Roma'da Terentius şöyle dile getirmişti: "Homo sum, humani nihil a me alienum puto" (Ben insanım, insanla ilgili hiçbir şey bana yabancı değil). Bu sorumluluk siyasal olmaktan önce kültürelidir.

Siyaset ancak kültürün izini sürdüğü ölçüde siyasettir yoksa boş bir çabadır. Aydının kısa erimde en önemli görevlerinden biri yetkin bilinçlerin oluşturulması için eğitici rolü oynamak ve bunun için hem doğru kaynaklara hem geniş kitlelere ulaşmaya çalışmaktır. Bu yüzden aydının geçmişle alışverişi yalnızca ussal çerçevededir.

Onun işi her şeyden önce gelecektir. **Aydın kişi tarih bilimine de uzak düşmeden özellikle felsefenin toplumbilimin ruhbilimin iktisadın estetiğin ışığından yararlanmayı ve yararlandırmayı amaç edinmelidir.** Bu büyük bir yükümlülüktür ama insana boyundan büyük yükler yüklemeyiz. Aydın sorumluluğunun bilincine ulaşmış kişi üstüne düşenin neler olduğunu bilir. O bu yükümlülüklerini görmezden geldiği ya da göze alamadığı zaman ünleriyle unvanlarıyla bir süs aydını olarak kalacaktır.

Geleceği gönlümüze göre kuramasa da onun kuruluşuna düşünce ve eylemlerimizle katılabiliriz. Aydın olmak bilgili olmayı gerektirdiği kadar bilgiyi insanlık adına kullanabilme gücünü ve ahlakını da gerektirir.

Aydın insan geleceğe bakan, **gelecekle alışverişi olan, bir bakıma gelecekte yaşayan, geleceğin insanına, tanıdığı ve tanıyamayacağı yarınki insana bugünün ışığını götürendir.** Geçmişte takılıp kalmış olan bilinç kendinde renkli bir masal dünyası yaratır, geleceğe aldırmadığı gibi bugüne de ciddi bir bağı yoktur onun.

Demokrat insan ahlakı öncelikle başkalarına saygıyı temel alan, geçmişi ve geleceği bir bütün olarak gören, insanlığın geleceğini dert edinen ve kendini insanlığın geleceğine adanmış insanın ahlakıdır. Hepimiz geleceğe dünden ve bugünden değerler taşımak zorundayız.

Yarın olmak güzel şey...

PROF. DR. AFŞAR TİMUÇİN

Yazarın Son Yazıları

Salgın, Covid-19 Fırsatları ve "Her şey kontrol altında" - Dr. Ceyhan İRGİL	11 Ağustos 2020
Türk Tarihinin En Zor Günleri: Haziran, Temmuz, Ağustos 1919 - Erdal ATICI	11 Ağustos 2020
Kurtuluş Savaşı Yıllarında Toplanan Saltanat Şuraları - Prof. Dr. Hakkı UYAR	10 Ağustos 2020
Eski bir "Yeni" Hesaplaşma - Doç. Dr. Kemal ÇİFTÇİ	9 Ağustos 2020
Sıkışmanın Sicilli - Nusret ERTÜRK	7 Ağustos 2020
Tek Adamcı Tavrı Adaletsizlik Getirir - Prof. Dr. Türkkaya ATAÖV	7 Ağustos 2020
Mimarlık Eğitiminde Uzaktan Eğitim? - Prof. Dr. Mete TAPAN	7 Ağustos 2020
Pandemi Dönemi - Burhanettin BULUT	6 Ağustos 2020
Bu Koalisyon Hayat Kurtarır! - Sedat BAKICI	6 Ağustos 2020
Ege Adaları Uyuşmazlığı - Doç. Dr. Hüner TUNCER	5 Ağustos 2020
Dayanıklı Bina Yapabiliriz - Celalettin ÇİFTÇİ	5 Ağustos 2020
Rüştü Onur 100 Yaşında - İbrahim TİĞ	4 Ağustos 2020
İnsan: Geleceği Olan Tek Varlık - Prof. Dr. Afşar TİMUÇİN	4 Ağustos 2020
Meclis Alkışlarla İnlıyor: 24 Kasım 2011 - Ecz. Gamze TAŞÇIER	3 Ağustos 2020
Ayasofya'dan Mustafa Necati Evi'ne - Mustafa GAZALCI	3 Ağustos 2020

UYGULAMALAR

E-Gazete	Gazete Manşetleri
Cumhuriyet Arşivi	Şans Oyunları
Cumhuriyet Kitapları	Milli Piyango
Reklam	Hava Durumu

GALERİ

Video Galeri
Foto Galeri
İlhan Selçuk'un Yazıları

21 Haziran 2010 tarihinde yitirdiğimiz Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı İlhan Selçuk'un yazılarında seçmeleri okurlarımızla buluşturuyoruz. Bu kögede aydınlanmanın bilgisi Selçuk'un günümüze ışık tutan yazılarını bulabileceksiniz.

BÖLÜMLER

Astroloji	Bilim ve Teknoloji	Cumhuriyet Anadolu	Cumhuriyet Marmara	Cumhuriyet'in Egesi	Çalışma Yaşamı
Çevre	Çizerler	Dünya	Eğitim	Ekonomi	Gezi
Kitap	Konser	Kültür-Sanat	Otomobil	Pazar Yazıları	Piyasalar
Sağlık	Sinema	Siyaset	Spor	Tiyatro	Türkiye